

ORTAÖĞRETİM SINIF GEÇME YÖNETMELİĞİNİN UYGULAMA SORUNLARI

Veli BİLİCİ

Eylül 1995 tarihinde uygulamaya başlanan "Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği"nin uygulanması süresince: öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, il-ilçec milli eğitim yöneticilerinin, velilerin ve hatta öğrencilerin kafalarını karıştıran soruların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu öğretim yılında (1995-1996) 9.sınıflardan uygulanmaya başlanan yeni yönetmeliğin geçerliliği üç yıl içinde ortaöğretim kurumlarının tüm sınıflarını kapsayacaktır. O tarihe değin "Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği"nde bir değişiklik olmaz ise. anılan yönetmeliğin 37.. 38.. 52. ve 53. maddelerinin uygulanması ile:

1. Ortalama yükseltme sınavı.
2. Sorumluluk sınavı.
3. Yetiştirme kursları sonundaki sınavı.
4. Okul birinciliği, konularında aşağıda açıklanan sonulların yaşanması beklenebilir.

Bu çalışma ileride ortaya çıkması olası uygulama sonullarına ilişkin olarak, öğretmenlerin, eğitim yöneticilerinin, denetçilerin, velilerin ve hatta öğrencilerin ilgisini çekmek, alınacak önlemlere ilişkin görüşlerini oluşturmak amacıyla yapılmıştır. Bu özelliğin, yazarın görev özelliğinin bir yansıması olarak algılanması gerekir. Her düzeydeki eğitim uygulayıcısının ve kuramcısının özellikle velilerin anlamalarını ve bu yolla katkılarının artmasını sağlamak amacıyla bürokratik bir anlatım yerine açıklayıcı bir dil kullanmaya özen gösterilmiştir.

Ortalama yükseltme sınavı: "Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği"nin 37.maddesi "ortalama yükseltme sınavı"nı kapsar. Konu yeni yönetmelikte aynen şöyle yer alır:

Madde:37-Ders kesiminde, yıl sonu başarı ortalaması 2.50'den aşağı olan öğrenciler ders kesimini takip eden (15) gün içinde istedikleri en fazla (3) dersten ortalama yükseltme sınavına girebilirler.

Ortaöğretim kurumlarının son sınıflarında okuyan ve mezun olamayan öğrenciler için ayrıca, ders yılının başlamasından önceki hafta içinde aynı şartlarda ikincisi bir ortalama yükseltme sınavı yapılır.

Ortalama yükseltme sınavına girecek öğrenci, sınava gireceği ders veya dersleri, velisi ve sınıf öğretmeni ile birlikte belirler. Öğrenci veya veli tarafından yazılı olarak okul idaresine verilir.

Ortalama yükseltme sınavı Cumartesi ve Pazar günleri ile çalışma saatleri dışında da yapılabilir (1).

Şöyle yüzeysel bir değerlendirme: "Ortalama yükseltme sınavının ne zararı olabilir." sorusunu haklı gösterebilir. Oysa biraz geniş düşündüğümüz zaman, kendimizi öğretmen, okul yöneticisi, denetici, veli ya da öğrenci yerine koyarak düşündüğümüzde:

- a) Öğretim yılı başından sonuna kadar başarı grafiği yüksek seyreden öğrencilerin başa: ortalamalarının yüksek olması elbetteki haklarıdır. Her zaman onların ortalamaları yüksek seyredecektir. Bu öğrencilerin hiçbirinin bir dersinin dahi hiçbir zaman 2.50'nin altında bir ortalaması olmayacaktır. Bu nedenle de ortalama yükselme sınavına girme gibi bir hakları da olmayacaktır. Ortalamaları hep gerçek hak ettikleri yükseklikte seyredecektir. Oysa ders ortalamaları 2.50'nin altında olan öğrenciler 1-3 dersten girecekleri ortalama yükseltme sınavları sayesinde, yıl boyunca ça'.sıp/didincn öğrencilerin ortalamalarını bile geçebilecekleri seviyeleri yakalayacaklardır. Bu durum çalışkan öğrencilerde bir kaygıya sebep olacak, yıl içerisindeki çalışmanın bir şey ifade etmediğini, arkadaşının bir ortalama yükselme sınavı ile derslerinin ortalamasını yükselterek neredeyse kendisinin ortalamasına yetiştiğini/geçtiğini düşünerek öğrencide bir olumsuz tavrın, derslerini asma gibi bir durumun içine itecektir. Aynı kaygı öğrenci velilerini, kısacası eğitimle ilgili herkesi saracaktır.
- b) 37. Maddede çok açık belirtildiği halde, yıl sonu başarı ortalaması 2.50'den aşağı olan derslerden girileceği belirtilmesine rağmen: ortalaması 2.50 olan bir dersten ortalama yükseltme sınavına girmek isteyen öğrenciler olabilecektir. Bu işi velilerde isteyebilcektir.
- e) Ortalama yükseltme sınavının verdiği hakka güvenme duygusu öğrencilerin yıl içerisinde bir boşverme. umursamama tavrının içine ilebilir.
- d) Yoğun geçen bir eğilim yılının ardından, bir ortalama yükseltme sınavı yapılması, bu sınavda görev alan soru hazırlayıcılarından.

gözetmenlerine kadar tüm komisyon üyeleri öğrencilere karşı daha toleranslı davranabilirler. Bu da objektif bir değerlendirmeyi engeller.

- e) Ortalama yükseltme sınavları belki de birilerini korumaya alma fikrini kamuoyundageliştirebilir.

Sorumluluk sınavı: "Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği"nin 38.maddesi aynen şöyle der:

Madde:37-Sorumluluk sınavı, ders yılının ikinci döneminin başında ve ortalama yükseltme sınavı sonrasında olmak üzere bir öğretim yılında iki defa yapılır. Öğrenci okulla ilişkisi kesilinceye kadar sorumlu olduğu derslerden sorumluluk sınavına katılabilir.

Sorumluluk sınavı Cumartesi ve Pazar günleri ile çalışma saatleri dışında yapılabilir (2).

Bu madde ile bir önceki 37. maddede iddia ettiğimiz sorunların hafife alınarak 37.maddenin verdiği güvene bu 38.madde biraz daha güven eklemekte. Öğrencilerimizi biraz daha rehavete sürüklemektedir/sürükleyecektir. Öğrencinin, nasıl olsa sorumluluk sınavı var diye düşünmesini sağlayacak ve derslerini asmasına devam kararı alacaktır. İçinde bulunduğu yaşın psikolojik özelliklerinin de katkısıyla, zorluklarla mücadeleden bıracak. derslerine gereken özeni göstermeyecektir. Hele bir öğretim yılında iki defa sorumluluk sınavına girme fırsatı bir de okulla ilişkisi kesilinceye kadar devam ederse: öğrenci de derslerine çalışmamayı alışkanlık haline getirecektir.

Okul birincilerinin seçimi: "Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği"nin 52 maddesidir ki aynen şöyledir:

Madde:52-Okulların son sınıflarında, her ders yılı sonunda, disiplin kurulunun da görüşü alınarak bölüm ve alan ayrımı yapılmaksızın mezuniyet notu en yüksek olan öğrenciler arasından Öğretmenler Kurulunca okul birincisi seçilir. Ancak kısa süreli uzaklaştırma ve daha ağır ceza almış öğrenciler okul birincisi seçilemezler.

Öğrencilerin mezuniyet notlarının eşit olması halinde son sınıf yıl sonu başarı ortalaması yüksek olan öğrenciler okul birincisi seçilir. Eşitlik bozulmadığı takdirde, bir alt sınıftan başlayarak geriye doğru eşitlik bozuluncaya kadar yıl sonu başarı notları incelenerek okul birincisi tesbit edilir. Bu şekilde eşitlik bozulmıyorsa: son ders yılından başlanarak derslerin dönem notlarına esas olan puanların ağırlıklı ortalaması alınır.

Bu değerlendirme sonunda da eşitliğin bozulmaması halinde. Öğretmenler Kurulunda ilgili öğrenci ve velinin de katılımı ile kura çekilerek okul birincisi tesbit edilir.

Tesbit edilen okul birincileri, okul müdürlüğünce zamanında "**Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi**"ne bildirilir (3).

52.Maddede belirtildiği gibi bir birincilik seçimi gayet doğaldır, olması gerekenin en güzelidir. Lakin 37. ve 38. maddelerin sağladığı fırsatları iyi değerlendiren öğrencilerin bu kıstaslarla ön sıralara geçmeleri engellenemez. Gerçekten okul birincisi olma yolunda bir gayret göstermiş öğrenci, yönetmeliğin tanıdığı haklardan yararlanan öğrenci ile aynı şartlarda okul birinciliğine aday olacaklardır. Belki de okul birinciliği 37.. 38.maddelerin tanıdığı hakları kullanan bir öğrencinin eline de geçebilecektir. Böylece birincilik seçiminde bir tereddüt başlangıçta yaşanabilecektir. Çalışanla-çalışmayan arasında bir fark olmadığı düşüncesine kapılan öğrenci, birçok psikolojik problemlerle başbaşa kalacaktır. Belki de çözümü olmayan problemlerle...

Yetiştirme kursları: "Ortaöğretim Kurumlan Sınıf Geçme Yönetmeliği"nin 53.maddesi yetiştirme kurslarını kapsar ve aynen şöyle der:

Madde:53-Dcrs yılı içinde çeşitli sebeplerle boş geçen dersler için ders yılının ikinci döneminde veya yaz tatilinde yetiştirme kursları açılır.

Yetiştirme kursunda görev alacak öğretmenler v alilikçe görevlendirilir.

Yetiştirme kurslarında işlenecek konular ve kursun süresi okul müdürü il kursu verecek öğretmen veya öğretmenler tarafından tesbit edilir. Kursun süresi, o dersin bir dönemdeki ders saati toplamından az olamaz. Kursta, dersin haftalık ders saat sayısı dikkate alınarak yeteri sayıda yazılı ve sözlü puanı verilir. Yıl sonu notu bu yazılı ve sözlü puanlara göre verilir (4).

53. Maddenin verdiği rahatsızlık şudur: Ders yılı içerisinde boş geçen bir ders için. ders yılının ikinci döneminde veya yaz tatilinde açılan yetiştirme kursuna bir okulun herhangi bir sınıfının bütün şubelerinin katılacağı durumlarda eşit şartlarda eğitim ve sınavların yapılmasına bir diyecek yoktur. Ama diyelim ki 9.sınıfların sadece iki ya da üç şubesinin katılacağı bir yetiştirme kursu vc kurs sonu sınavının, diğer kursa katılmayan şubelerin öğrencileri ile eşit şartları oluşturunayacağı olasılığı söz konusudur. Bu da öğrencilerin eşit şartlarda yarışmasını engelleyecektir.

Zalcn yetiştirme kurslarının açıldığı dönemlerde görev alan öğretmenlerin yorgunluğu üzerlerinde olduğundan girdikleri derslere ve yaptıkları sınavlara öğretim yılı içerisinde yaptıkları kadar ciddiye gösteremeyeceklerdir. Bu ise objektif değerlendirmeyi etkileyecektir.

Bu yazıların yazılmasından amaç hiçbir zaman öğrenci veya öğretmeni bir girdapta bırakmak değildir. Aslında, baştan beri bahsettiğimiz maddelerin amacı okul birincisini seçmede işe karışabilecek hataları önlemek olduğu kadar eğitim politikamızın da sürekli olmasını hatırlatmaktır. Okul birincilerini seçerken gerçekten hakkı olanların. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkzi'nce açılan kontenajnlara yerleşmeğidir. Yeni sistemin/aslında eskiden geri döndürölen/yerleşmesi için elbette hatasız olması gerekir. Yoksa bu sistemin akıbeti de daha önceki sistemlerimiz gibi sağından/solundan budandır. sonunda da ortadan kaldırılır, tabii ki bir sonuç bile alınmadan... Bir sistemin tamamen oturması sağlanmadan, yeni bir sisteme geçişin maliyetinin neye varacağı hesaplanmazsa, müfredat programlarının hazırlanması, ders kitaplarının hazırlanması ve bunların basımı dağıtımı: sonunda da atıl vaziyette elde kalması. Bu kadar basım işleri yapılırken buralarda çalışanların harcadıkları zaman, verdikleri emek dikkate alınmazsa... Bizim ölkemiz bu kadar kağıt, mürekkep, iş kaybı, zaman kaybı ve teknoloji eskimesini kaldıracak kadar zengin değildir. Ölkemizin çöpe atılacak bir kuruş fazla parasının olmadığını bu ölkenin insanları olarak bilmemiz gerekir. Lütfen dört-beş yıl sonra bir sistem daha arama ihtiyacını duyulmayacak, istikrarlı bir sistemde karar kılalım, eğitim bilimcilerimizin çoğunluğunun katılımı ile hazırlanacak bir sistem üzerinde çalışalım, en güzelini sunalım çocuklarımıza.

Yazar

Veli Bilici. Hakkari Milli Eğitim Müdürlüğünde İlköğretim Müfettişi olarak görev yapmaktadır.